

ДРАГАН СТОЈКОВ, СЛИКАР

РАВНОТЕЖА, СИМБОЛИ И ПОЕЗИЈА

Ликовни критичар Сава Степанов записао је: „СТОЈКОВ ЈЕ НА ПОЧЕТКУ СВОЈЕ СТВАРАЛАЧКЕ АВАНТУРЕ ИМАО ДОВОЉНО УМЕТНИЧКОГ КАПАЦИТЕТА ДА АДЕКВАТНО РЕАГУЈЕ НА АКТУЕЛНОСТИ СВЕТА И УМЕТНОСТИ. КАПАЦИТЕТИ СУ ОБОГАЋЕНИ И КУЛТИВИСАНИ ШКОЛОВАЊЕМ У КЛАСАМА ИЗУЗЕТНО ЗНАЧАЈНИХ УМЕТНИКА И ПРОФЕСОРА У ВЕНЕЦИЈИ, У ГРАДУ КОЈИ ЗБОГ БИЈЕНАЛА ЈЕСТЕ ИСТИНСКИ ЦЕНТАР СВЕТСКЕ УМЕТНОСТИ, ТЕ ОН ТЕМЕЉНО УСПОСТАВЉА СВОЈ СЛИКАРСКИ СТАВ И ВРАЋА СЕ У ЈУГОСЛАВИЈУ КАО ЈЕДАН ОД НАШИХ НАЈУБЕДЉИВИЈИХ ФОТО-РЕАЛИСТИЧКИХ СЛИКАРА.”

Када сће открили склоносћ према сликању?

– Скоро сам на једном салашу пронашао цртеж, урађен темпером у четвртој разреди основне школе. Требало је да тај цртеж буде изложен у Дому Војске Србије, али није било места. Када сам видео „мој рани рад“ схватио сам да друго нисам ни могао да будем него сликар. Та склоност се у мени појавила давно, и било је јасно шта ћу бити и којим ћу путем ићи. Међутим, дуго сам мислио да ће то да пресахне, и да нећу бити сликар, те да ћу сликати само одређено време док будем имао идеја. Чак и док сам студирао нисам имао чврсту одлуку да ћу тим путем ићи, јер то је веома неизванстан пут – с једне стране присут трњем, с друге лепотама...

Одакле жеља да студираш у Венецији?

– После основне школе отишао сам из Сомбора у Нови Сад и тамо завршио Средњу школу за примењену уметност, графички одсек. Запослио сам се после школе у великој штампарији у Новом Саду, и радио дизајн скоро пет година. То је тада био пионирски посао, и мало ко је имао разумевања за то. Решио сам да идем на академију у Венецији, а пресудиле су моје предиспозиције да сам одлучујем и управљам својим креативним знањем и незнањем. Италија је земља која поседује 75 одсто уметничког блага света. Венеција има чувено Бијенале, затим велики број манифестација и изложби смештених на веома доброј локацији. Од огромног је значаја за будућег сликара амбијент у којем се налази „Accademia di Belle Arti“. Сећам се, на почетку сам скоро сваки дан одлазио у галерије, музеје, гледао све те старе мајсторе, односно њихова дела. Када сам приметио да они „улазе у мене структуром“ почео сам то да уносим у своје слике. У том периоду осетио сам блискост са сликарским концептом Рене Магрита, који је до данас један од мојих највећих узора. „Срели“ смо се у венецијанском Музеју „Пегги Гугенхајм“. Био сам фасциниран његовом способношћу баратања и изражавања симболима у фигуративној слици. Нешто слично настојим да остварим у свом сликарству.

Део младосћи провели сће и на манифестацији „Ликовна јесен“, једној од најзначајнијих у Југославији, која је окућала најеминентније сликаре тог времена.

– Милан Коњовић, који ми је много помогао на „уметничком“ путу, основао је „Ликовну јесен“. У она ружна времена, током деведесетих, прекинуто је одржавање изложби на којима је ауторитативно приказивано стање у актуелном сликарству код нас. Пауза је трајала десет година. Једна лепа и богата традиција је била укинута. Наше време је помало немилосрдно – чекао сам да „надлежне“ институције врате

Чак и док сам студирао нисам имао чврсту одлуку да ћу тим путем ићи, јер то је веома неизванстан пут – с једне стране присут трњем, с друге лепотама.

Сећам се, у почетку сам скоро сваки дан одлазио у галерије, музеје, гледао све те старе мајсторе, односно њихова дела. Када сам приметио да они „улазе у мене структуром“ почео сам то да уносим у своје слике.

Инспирација је присутна код свих сликара. Она долази с радом и многи најчешће грешку што чекају да им „падне с неба“ – што се никада не дешава. Важно је радити сваки дан, јер је то дуготрајан процес.

Крајем новембра прошле године, у Галерији Дома Војске Србије приређена је изложба „Драган Стојков – сликар равнотеже“. Према речима аутора – његова најзначајнија у животу, јер никада није имао изложену ретроспективу свога рада. Места није било за цртеж из четвртог разреда школе који представља, како каже, почетке његовог сликарства.

ову манифестацију у културни живот Сомбора, али сам видео да то никога не интересује. Осетио сам потребу да је обновим. Као уметник који је живео и радио изван центра, одувек сам желео да у Сомбор доведем најзначајније уметнике, да уметничкој традицији свог града обезбедим нове и квалитетне изложбе. Уосталом, такав *modus vivendi* потребан је и мени, и осталим сомборским уметницима, а потребан је и граду како би се наставио завидан уметнички континуитет. Углавном, вратио сам „у живот“ манифестацију која сада бијенално живи, и већ је одржана четири пута. Део „Ликовне јесени“ посвећен је младим талентима на којима свет почива, од којих ће неко постати велико име, а ја, као председник Савета, настојао сам да на сваку изложбу доведем неког познатог и прослављеног уметника.

Објавили сће занимљиве монографије инспирисане познатим књижевним делима, а истиче се „Santa Maria della Salute“.

– Објављивање „Santa Maria della Salute“, инспирисане песмом Лазе Костића, био је сплет околности, јер у Сомбору станујем у кући нашег прослављеног песника, и волим да кажем да ме „Лазе натерао то да објавим“. Чак је и суботички музеолог Бела Дуранци написао есеј о Лази Костићу и мени – нашим сретима на истим местима у различито време. Дакле, имао сам потребу да му се одужим. Дуго сам се мучио, јер је то песма о осећајности и љубави, и било је тешко те флуидне теме преточити у реалистичку слику какву ја сликам. Но, успео сам да испоштујем властиту опсесију. Показало се да сам написао књигу која је имала велики успех. Преведена је на француски и енглески језик, промовисана у Паризу и Лондону. Занимљиво је да смо пронашли један превод „Santa Maria della Salute“ на енглеском језику, за који нико није знао да постоји. Сазнао сам, такође, да је на факултету у Лондону о овој песми говорено као једној од најзначајнијих љубавних песама на свету. Иначе, црква „Santa Maria della Salute“ у Венецији удаљена је двестотинак метара од академије у којој сам студирао, па сам тамо често одлазио. У њој је „сијала“ посебна светлост. Често имам осећај да ми је судбина доделила ту светлост као вечну инспирацију, те да за њом трагам ево већ четири деценије – и у својим сликама и у животу.

Рекли сће да сликаше по цео дан, не чекаше инспирацију, јер ко чека никад је не дочека.

– То је тачно. Инспирација је присутна код свих сликара. Она долази с радом и многи направе грешку што чекају да им „падне с неба“ – то се никада не дешава. Важно је радити сваки дан, јер је то дуготрајан процес. Стекнеш рутину која ти олакшава рад, а опасно је ако се мучиш да направиш нешто. Све долази из рада, и тада само треба следити ток својих мисли.

КОМПЛИМЕНТ

– Једном сам на париском аеродрому срео књижевницу Виду Огњеновић. Након поздрава из своје торбе извадила је моју књигу – монографију „Santa Maria della Salute“, коју је носила у Аустралију. Био је то комплимент над комплиментима. Трудим се да песничким књигама „сачувам“ пре свега поезију која је узвишена и да остварим циклус слика којима ће се узвишеност аутентичним сликарским језиком показати. Наравно, имам снажну жељу да та својеврсна алхемија превођења речи у слике успе, и да се то читаоцима допадне.

ТРИ АТЕЉЕА

Имаше три атељеа – у Београду, Сомбору и Венецији. Како све постижеше?

– Не сматрам да је то велико умеће. Када видим неке људе који пет пута у току дана постигну више ствари, онда ово што ја чиним и није много. Иначе, у сликарству све иде веома споро. Мени је потребно десет сати дневно да насликам само део слике. Поседујем три атељеа јер имам потребу да непрестано стварам – где год да одем нешто насликам.

ТРАГ

Никада не идеше на годишњи одмор?

– Пре неколико дана чуо сам изјаву с којом се потпуно слажем – на годишњи одмор иду они који не воле свој посао, па иду да се одморе од њега. Могу да се уморим од целодневног рада, али се увече одморим и сутрадан поново све испочетка. Не сматрам свој посао тешким. Постоје цртежи који су настали у хотелским собама, када нисам могао да сликам на платну. Дакле, мали блок, дрвене бојице и цртама... Јер, штета је да прође дан а да не оставиш никакав траг.

Крајем новембра прошле године у Галерији Дома Војске Србије приређена је ретроспективна изложба „Драган Стојков – сликар равношеже“. Како сће задовољни посетом и сарађом с једном од најзначајнијих инспирација културе у Београду?

– Када је почела припрема изложбе имао сам велику трему, јер сам први пут у животу приређивао ретроспективу. Галерија Дома Војске Србије већ годинама има најбољи ликовни програм у Београду и Србији, па сам често посећивао њене изложбе. Био сам нестрпљив да видим како ће изгледати моја поставка. Имао сам жељу да донесем много више слика, али нису могле све да стану. Зато

вољан сам како је све протекло, а сазнао сам и да је много људи посетило изложбу. То је ипак моје најзначајније излагање, јер оно што је било посматрам као прошлост коју сам „архивирао“, а то ми даје снагу и инспирацију да поново сликам, да очекујем оно што ће се у мом сликарству десити сутра, што ми је као ствараоцу најважније.

Да ли сликара можемо да питамо да ли ради на новом пројекту, или се што подразумева?

– Стално размишљам о будућности, и много радим. Припремам циклус посвећен Милошу Црњанском, нашем

највећем књижевнику. Направићу неколико његових портрета и циклус слика инспирисан пишећим текстовима и песмама. Пут Црњанског сам на одређени начин и сам следио – у ратно време он је пропутовао бројне земље, одлазио у Италију, био у војсци током рата... У Италији сам читао његове божанствене песме које је писао у Венецији и Фиренци, и схватио да се, у том и таквом окружењу, читаоцу јављају потпуно друге слике и емоције. Када се изместиш из овог простора, ствари сагледаш на сасвим другојачији начин – квалитетније и лепше. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимила Душка СТЕФАНОВИЋ